

Cerbeze

Cerbeze aklın yanlış kullanılmasıdır. Bâtılı hak ve hakkı bâtil

göstermektedir.

Cerbezenin işi yanlış güzel göstererek hakka ve doğruya galip getirmektir. Bediüzzaman cerbezeyi “Hakkı bâtil, bâtili hak suretinde gösterecek kadar aldatıcı bir zekâyâ mâlik olmak.” (İşaratü’l-İ’caz, 2011, s. 46.) şeklinde tarif eder.

*

Cerbezenin bir farklı yönü zaman ve mekânda farklı şeyleri bir araya getirip ve demagoji yapmaktır. “Cerbezenin tavr-ı acibi; zaman ve mekânda müteferrik şeyleri toplar, bir yapar. O siyah perde ile her şeyi temaşa eder.” (Eski Said Dönemi Eserleri, Münâzarât, 249.) ifadeleri bunu anlatır.

Bediüzzaman’ın bir aşiretin her bir ferdinin bir günde attığı balgamı cerbeze ile birden bir şahısta tevehhüm ederek bütün aşiret fertlerini de öyle vehmederek bütün aşirete büyük bir nefret uyandırır şeklinde verdiği misalle bunu izah eder. “Hakikaten cerbeze, envayla garaibin makinesidir.” (ESDE, 249-250.)

*

Cerbeze ancak kusur görür...

“Müteferrik büyük işlerde yalnız kusurları görmek cerbezeliştir; aldanır ve aldatır. Cerbezenin şe’ni, bir seyyiyeyi sümbüllendirerek hasenata galip etmektir.” (ESDE, Tulûat, s. 570.)

*

İnsan kusursuz olmaz...

“Cerbezeyle insan adalet yaparken zulme düşüyor. Zira insan kusursuz olmaz.” (ESDE, s. 120.) Uzun bir zamanda meydana gelen pek çok kusurları cerbeze ile toplayarak bir zamanda bir kişiden meydana geldiğini tevehhüm ederek şiddetli cezaya çarptırır. Bu ise büyük bir zulümdür.

*

Cerbeze ile “Selef-i Salihine” de büyük haksızlık yapılır...

Selef-i salihinin insanlığın gereği olan bazı münakaşaları ve farklı düşünceleri, hakperest tenkitleri nazara vererek ümmetin ileri gelen büyükleri hakkında hürmetsizlik ve emniyetsizliği telkin ederek Sofestailer gibi cerbeze ile zihinlerdeki İslâmiyetin kutsiyetini sarsmak ve dine leke getirmek istenir. (ESDE, 573.)

*

Cerbezeyi en çok garazkâr siyasîler kullanır...

Siyasî propagandalar ise “Cerbezenin veled-i nâmeşrûudur.” (ESDE, 582.)

Bundan kurtuluş ise doğruluktan ayrılmamakladır. Zira “Bir tane sıdk, bir harman yalanı yakar.”

*

Cerbezecinin işi tenkittir. Haksız tenkit en kötü hastalıktır...

“En müthiş maraz ve musîbetimiz, cerbeze ve gurura istinat eden tenkittir. Tenkidi eğer insaf işletirse, hakikati rendeçler; eğer gurur istihdam etse, tahrip eder, parçalar.” (ESDE, 631-679.)

*

Sonuç:

Cerbeze insanları aldatmak için kullanılır. Peygamberimiz (asm) “Aldatan bizden değildir” (Müslim, Îmân, 164, Fiten, 16.) buyurmuşlardır.

Yüce Allah böyle cerbeze ile İslâm’da kusur arayanlar için şöyle buyurur: “Bırak onları düştükleri çukurda debelenip dursunlar.” (En’am Sûresi, 6:91.)